

INSTALLATIE DEJONG&DEWITTE

Besta je wel als niemand je kent?

Steeds meer mensen wonen alleen. Zeker in de stad weten we soms niks van onze burens en zelfs minder dan we denken van onze vrienden. Wat blijft er eigenlijk van je over als je dood bent? Hierover gaat de multimediale installatie 'Niemand in het bijzonder' van duo DeJong&DeWitte bij Expo Bart in Nijmegen.

Mirjam van Zelst

Het is woensdagavond, tien voor negen, zegt de stem van Hanneke de Jong op de koptelefoon die je opkrijgt als je de voorstelling gaat zien. Het bijbehorende schermje houdt je in je hand. „Onze buurman overleed en lag zes dagen dood in zijn flat voor ze hem vonden”, gaat ze verder. „De politie kwam aan de deur om dat te vertellen, en ze lieten en passanten weten dat al zijn spullen naar de stort zouden gaan, omdat niemand hem kende.”

Hanneke en haar partner Jonas de Witte besluiten in het appartement te gaan kijken. Begeleid door de voice-over van De Jong en filmpjes op het schermje, pak je eerst een steen van een stapel in de hal. Dan ga je de ruimte in, waar meubels staan en muziek klinkt. „Ik kende hem nauwelijks. Hij hield van opera en was een beetje doof, misschien. Al die spullen. Is dat dan het enige dat overblijft? Zeggen die iets over iemand die dood is?” Je mag een schone, netjes opgevouwen zakdoek even uit een jaszak halen, de wandelstok uitproberen.

Multidisciplinair

Het is een beproefde manier van kunstenaarsduo en levenspartners DeJong&DeWitte, om een ogenschijnlijk gewone omgeving door toevoe-

◀ Kunstenaarsduo en levenspartners De Jong&De Witte. FOTO MIRJAM VAN ZELST

gen van beeld en geluid om te toveren in een verhaal dat aan het denken zet. Afgelopen najaar, net tussen twee lockdowns in, maakten ze in het Sonsbeekpark in Arnhem nog de voorstelling *Woodlands*. Het was hun dertiende gezamenlijke project, over het onzichtbare leven van bomen onder de grond. Al lopend door het prachtige bos ontvouwde zich via *voice-over* en film het verhaal.

Theater, film en beeldende kunst vinden elkaar in hun werk, dat ze uitvoeren op festivals door heel Europa. Hun taakverdeling is helder maar flexibel, vertellen ze. De Jong gaat met haar theaterachtergrond in principe over het concept, de filosofie en het schrijven, De Witte is filmisch onderlegt en houdt zich bezig met de praktische vormgeving van de ideeën. Vanuit al deze verschillende kunstvormen maken ze een geregisseerde kijk- en luisterervaring. Het is aan de kijker om hier een verhaal uit samen te stellen.

De voorstellingen ontvouwen zich vanuit de locatie. Het huidige *Niemand in het bijzonder* is begonnen in appartementen in verschillende steden. Nu is deze aangepast aan de wat meer museale context van de ruimte van Expo

Bart. Maar nog steeds staat 'het ongeziene' centraal.

Als je verder loopt tussen de oude meubels door en de vloerplanken kranken, vraagt De Jong zich in je oor af of dit wel mag, zomaar de spullen aanraken van iemand die dood is. „Tijdens zijn leven heeft hij ons nooit uitgenodigd. Is het onze taak om zijn leven nog een keer te zien? Zit zijn ziel in zijn spullen?” Als je naar zijn oude spiegel staart, fluistert De Jong: „Die van mij hangt aan de andere kant van dezelfde muur. We moeten elkaar meermaals recht aangekeken hebben”.

De ongeziene mens

Door sociale media weet je tegenwoordig schijnbaar alles over iedereen, betogen DeJong&DeWitte in hun voorstellingen. Maar eigenlijk weet je nog niks. Je loopt door de intieme omgeving van de buurman en vraagt je af wie hij was. Meteen zoom je uit naar de ongeziene mens in het algemeen. Er gaat zo veel verborgen, vindt het duo.

„Een leven lang staat er iets tussen mensen in. Een muur. Of zelfs de huid. Daarbinnen moet je het alleen doen. Besta je eigenlijk wel, als nie-

mand je kent?”

Toch zijn de installaties van het duo niet somber, deze ook niet. Op de vragen waar alles heengaat als het dood is, en waar alle gedachten van iemand blijven als het lichaam er niet meer is, zoekt de voorstelling een antwoord in een oud Bulgars volksverhaal.

Kussen of steen

Daarin kan de ziel van de mens plaatsnemen in iets stoffelijks, een object; een hoofdkussen waar je nog eens aan snuffelt, of een steen.

De steen die je oppakte toen je binnenkwam en de hele tijd door de ruimte met je meedroeg, mag je nu achterlaten met een boodschap. Jouw gedachte, die zich verspreidt, verder leeft in het stoffelijke omhulsel van de steen. Op die manier kun je dus wel degelijk nog contact maken met iemand die is overleden, en blijft er ook iets van jou over als je gaat. Misschien.

■ De installatie 'Niemand in het bijzonder' is open op vrijdag t/m zondag, tussen 12.00 en 17.00 uur, ieder half uur vier mensen toegestaan, tot 23 mei in ExpoBart op het Honigterrein in Nijmegen. Aanmelden bij expobart.nl

“
Een leven lang staat er iets tussen mensen in; een muur, zelfs de huid

– Hanneke de Jong